

LÜBNAN YABANCI YATIRIM PROFİLİ

A. LÜBNAN'IN İŞ ORTAMI

1. İş Ortamı

a. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler:

Lübnan, hizmet sektörü ağırlıklı ekonomiye sahip bir ülkedir. Hizmet sektörünün GSYİH içinde payı %70-80 civarındadır. Sanayi sektörünün milli gelir içindeki payı ise %12-13'ler seviyesinde olup yurtdışında yaşayan Lübnanlıların ülkeye havale ettiği dövizin (remittances) ekonomiye katkısına yakındır.

Milli Gelirin Sektörel Dağılımı

Sektör Payı /GSYİH %	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Hizmet Sektörü	71,6	72.2	74.1	76.9	78.6	78.8
Sanayi Sektörü	12,3	12,0	10.7	12.5	12.7	12.8
Tarım Sektörü	4.5	4.4	5.0	5.9	6.1	6.0

*Öngörülen Rakamlar

Kaynak: <https://www.worldbank.org/en/country/lebanon/publication/lebanon-economic-monitor-fall-2022-time-for-an-equitable-banking-resolution>

Serbest piyasa ekonomisine sahip Lübnan, özel girişime dayanmaktadır. Özel sektör ortalama talebin %80'ine katkıda bulunmaktadır. Dünya Bankasının 2019 yılında yaptığı araştırmaya göre; iş yapma kolaylığı (ease of doingbusiness) açısından Lübnan 190 ülke içinde 143. sırada yer almıştır.

Dünya genelinde son dönemde hâkim olan finansal kriz ve ekonomik küçülmeden etkilenen Lübnan ekonomisi de 2019 yılına gelene kadar düşük büyüme eğilimini sürdürmüştür. Komşu Suriye'de süregelen iç savaş ekonominin gidişatını ayrıca olumsuz etkilemektedir.

2019 sonbaharında baş gösteren döviz likiditesi sorunu ve buna bağlı finansal kriz yanında 17 Ekim 2019 tarihinde başlayan protesto hareketleri sonrasında ortaya çıkan siyasi kriz tüm ekonomik hayatı son derece olumsuz etkilemiştir. Bölünmüş siyasi, sosyal, kültürel ve dini yapı sorunların çözümü için gerekli olan adımların atılmasının önündeki en önemli etkidir.

Özetle Lübnan ekonomisini (yatırımı, ihracatı, turizmi ve özel tüketimi, istihdamı) olumsuz etkileyen diğer başlıca iç ve dış sorunlar; yerel paranın sabit kur rejimine rağmen paralel piyasada değerini yüzde 80 oranında kaybetmiş olması, fakirlik/işsizlik, iç siyasi gerilimler, Suriye iç savaşı ve bundan kaynaklanan göçmen sorunu ve iç güvenlik endişesi, global finansal kriz/dünya ekonomisindeki yavaşlama, sürdürülemez hale gelen cari açık, petrol fiyatlarının düşük seyretmesi, İran nedeniyle 2016 yılının başlarından 2018 sonlarına kadar süren Suudi Arabistan (ve KİK ülkeleri) ile siyasi/ekonomik ilişkilerin soğumasıdır.

Yerli ve yabancı yatırımlardaki azalmanın yanı sıra, yaklaşık bir buçuk milyon Suriyeli göçmenin bir kısmının, aynı zamanda pahalılığın yaşandığı Lübnan'da ucuz işgücü oluşturması Lübnan'daki yüksek oranlardaki işsizliğin azaltılmasını (ve yoksulluk ile mücadeleyi) engelleyen unsurlardan biridir. Ekonomik gelirlerdeki azalışa karşın kamu giderlerinin artması, kamu borçlanma ihtiyacının, bütçe açığının ve cari açığın büyümesine ve bankacılık sisteminde çözülmeye yol açmaktadır. Bu durum ilave (dış) finansman ihtiyacını ve borçlanmaya sebep olmaktadır. Lübnan, 2019 yılı sonu itibarıyla milli gelirinin yüzde 178'ine varan bir oranla dünyanın en borçlu ülkelerinden biridir.

Ancak, potansiyel oranda büyüyemeyen ve yeni istihdam olanakları yaratamayan bir ekonomiye sahip Lübnan'ın üniversite mezunu (kalifiye) gençleri ülkeden ayrılarak (beyin göçü) zengin yabancı ülkelerde iş arama yolunu tercih etmektedir. Ülkedeki işsizliğin Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların verilerine tam olarak yansımadağı ve asgari % 15'ler seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir. Nitekim Lübnan Çalışma Bakanlığı verilerine göre işsizlik oranı yüzde 29 düzeyindedir.

Dünya çapında sayıları 15 milyonu bulan Lübnan diasporasının getirdiğı dinamizm, Lübnanlı işadamlarının dünya çapında ticaret yapmalarını, Çin ve Türkiye gibi sanayi yapısı güçlü, rekabet gücü yüksek ülkelere alıp Körfez ülkelerine, Afrika ve Amerika'ya satmalarını sağlayan bir üçlü ticaret yapısı oluşturmaktadır. Bu yapı ve dinamizmi besleyen önemli bir unsur ise, ülke ekonomisinin liberal ve açık piyasa özelliğı taşımasıdır.

Lübnan yabancı yatırımı memnuniyetle karşılamaktadır. Lübnan'da özel iş kurma ve işletme önünde, sınırlı istisnalar dışında, hukuki bir kısıtlama bulunmamaktadır. Ancak, ekonominin küçülmesine sebep olan siyasi ve güvenlik sorunlarına ilaveten, günde 22 saat elektrik kesintisi halkın maruz kaldığı başlıca günlük sorunlar arasındadır. Başkent Beyrut'ta günde 20 saate varan, diğer şehirlerde ise 22 saatlik planlı elektrik kesintileri halkın mahalleler bazında oluşturduğu özel jeneratör ağı ile kısmen telafi edilmeye çalışılmaktadır.

Son Dönem Siyasi ve Ekonomik Gelişmeler:

Lübnan eski Cumhurbaşkanı Michel Aoun'un 2022 yılı Ekim ayında görev süresinin bitmesine rağmen Lübnan meclisi halen yeni bir Cumhurbaşkanı seçememiştir. Diğer taraftan, Mayıs 2022'de genel seçimler yapılmasına rağmen Lübnan'da halen tam yetkili bir hükümet kurulamamıştır. Lübnan halen geçici hükümet ile idare edilmektedir.

IMF delegasyonu Lübnan'daki gözlem görevinin sonunda Lübnan'ı ziyaret etmiş ve 23 Mart'ta ülkedeki ekonomik ve mali durumla ilgili bir özet yayınlayarak, yetkililerin geçtiğimiz Nisan ayında vaad edilen ve IMF ile imzalanan ön anlaşmada sıralanan reformları hayata geçiremediğini belirtmiştir.

IMF Lübnan Misyon Başkanı Ernesto Ramirez Rigo, "Lübnan çok tehlikeli bir dönemden geçiyor, neredeyse bir yol ayrımında. Statükonun ve siyasi eylemsizliğin ülkeyi sonu gelmez bir krize sürükleyeceği bir durumdayız. Statüko korunursa, en iyi ihtimalle bir stagflasyon dönemi (yavaşlayan büyüme ile fiyatlardaki keskin artışı birleştiren bir fenomen), en kötü ihtimalle ise Lübnanlıların hayatını uzun bir süre etkileyecek bir hiperenflasyon dönemi (kontrolden çıkmış enflasyon) beklenmektedir." demiştir. Devlet, Merkez Bankası ve ülke bankalarının biriktirdiği kayıp yaklaşık 70 milyar dolar, yani mevcut GSYİH'nın üç katından fazla. Ernesto Ramirez Rigo, "Kayıplar o kadar büyük ki, herkes katılmak zorunda kalacak," demiştir.

IMF bildirisinde finansal sistemin rehabilite edilmesi ve ekonomik toparlanmayı desteklemesi için inandırıcı bir şekilde yeniden yapılandırılmasının uygulanacak en önemli projelerden biri olduğu açıklanmıştır. Ayrıca, bu projenin Merkez Bankası ve ticari bankaların maruz kaldığı önemli zararların tanınmasını ve tedavi edilmesini, borçlar hiyerarşisine uyulmasını, küçük mevduat sahiplerinin korunmasını ve zaten çok borçlu olan kamu sektörüne rücu sınırlandırılmasını gerektirdiği belirtilmiştir.

Bildiride, "Yaşayabilir bankaların zamana bağlı bir plan çerçevesinde yeniden yapılandırılması ve yeniden sermayelendirilmesi gerekirken, diğerlerinin gerekli denetimlerin yapılması için banka gizliliğini sağlamak amacıyla geçen Ekim ayında çıkarılan yasada değişiklik yapılarak piyasadan çıkması gerektiği belirtilmiştir. Heyet ayrıca daha fazla şeffaflık için Merkez Bankası'nın özel denetim sonuçlarının yayınlanması çağrısında bulunmuştur.

Heyet başkanı, bankaların "sermaye açığı" ile karşı karşıya olduğunu göz önünde bulundurarak, bankacılık krizinin dolar cinsinden bir likidite sorunuyla sınırlı kalacağı iddiasını reddetmiştir. IMF'nin Merkez Bankası ile özel bankaları aynı sepete koyması, bankaların kayıplarının çoğunun Merkez bankasının mevduatları geri ödememesinden kaynaklanması nedeniyle eleştirilmektedir. Bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması konusu; IMF'nin önerdiği, bütçe, kamu yönetimi ve iş ortamının iyileştirilmesine yönelik reformlardan sadece bir tanesidir.

Heyet, ön anlaşmada listelenen yasaları kabul ederek, vaat edilen ve miktarı ihtiyaca göre değiştirilebilen fonlar (4 yılda 3 milyar dolar)'ın serbest bırakılması için Parlamento'ya önemli bir görev düştüğünü işaret etmiştir.

Ayrıca, ortak parlamento komitelerinin Ocak ayında sonuçlandığı resmi sermaye kontrolünü tesis eden yasa tasarısının, hükümet tarafından Mart 2022'de nihai hale getirilen yasaya göre Fon'un gereklilikleriyle daha az uyumlu olduğu belirtilmiştir. Lübnan'ın benimsemesi gereken döviz kuru rejimi, para kurulu ve toplam dolarizasyon gibi konularda tahminde bulunulmamıştır. Birkaç döviz kurunun bir arada var olduğu ve Merkez Bankası tarafından yönetilen mevcut rejimin

sürdürülemez olduğu ve ülkenin döviz rezervlerinin erimesine neden olduğunu ileri sürülmüştür (kriz öncesi 36 milyar dolar iken şu anda 10 milyar dolardan az).

Danışma ve Araştırma Enstitüsü'ne (CRI) göre bu Ocak ayında yıllık fiyat artışı endeksi, Ocak 2022 sonuçlarına kıyasla %110,8 arttı. Kayıtlı dokuz ana endeksin tamamı bu Ocak ayında artış gösterdi. En fazla artış “Eğitim” kategorisinde (%356,5), ardından “Rekreasyon” kategorisinde (%294,8), ardından “Diğer Mal ve Hizmetler” kategorisinde (%163,9), ardından “Konut” kategorisinde (%116,8) ve “Dayanıklı Tüketim Malları” kategorisinde (%115,0) kaydedildi. Ocak 2023'te bir önceki yıla göre “Yiyecek ve İçecekler” endeksi de, Ocak 2022'den bu yana %101,6 oranında önemli ölçüde arttı.

Refik Hariri Uluslararası Havalimanı tarafından açıklanan son rakamlar, 2023 yılının ikinci ayında havalimanı trafiğinin olumlu bir performans sergilediğini ve toplam yolcu sayısının 2022 yılının aynı ayına göre %25,1 arttığını ortaya koydu. Havaalanımı kullanan uçak sayısı yıllık bazda %21,1 arttı. Ancak, havalimanının elleçlediği toplam kargo yükü, Şubat 2022 ile Şubat 2023 arasında %3,4 azaldı.

Lübnan Merkez Bankası verilerine göre, inşaat faaliyetinin genel bir göstergesi olan çimento sevkiyatları, 2022'nin ilk 10 ayında 2021'in aynı dönemine göre yıllık %7,6 oranında arttı.

Lübnan Merkez Bankası verilerine göre, 2022'nin ilk 10 ayında elektrik üretimi yıllık bazda %63,9 azaldı. Üretim, 2022'nin ilk 10 ayında 2.463 milyon Kilovat Saat (kWh)'e geriledi. Bu rakam önceki yılın ilk 10 ayında 6.821 milyon Kilovat Saat (kWh) idi. Bu düşüş, santralleri çalıştırmak için gerekli yakıt kıtlığından kaynaklanmaktadır. Hazineye fuel oil satın almak için yeterli miktarda döviz bulunmamaktadır. 2022 yılı sonlarında açılan ve henüz sonuçlanmayan akaryakıt alım ihaleleri ile bu sorun çözülmeye çalışılmaktadır. Buna paralel olarak, özellikle Irak'tan gelen diğer yakıt sevkiyatlarının ödemeleri de gecikmiş durumdadır. Bu, Lübnan enerji sektörü üzerinde artan bir baskı oluşturmaktadır.

DGP, gıda yetersizliğinin Nisan 2023'e kadar toplam nüfusun %42'sini etkilemesinin beklendiğini belirtmektedir. Dünya gıda programı tarafından hazırlanan yeni bir rapor, Lübnan'ın ciddi bir ekonomik, siyasi ve sosyal krizin dördüncü yılına girerken aynı zamanda dünyada kişi başına düşen en büyük mülteci sayısına ev sahipliği yaptığını göstermektedir. Rekor seviyedeki küresel gıda ve yakıt fiyatları, ülkenin zaten vahim olan durumunu daha da kötüleştirmektedir.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Lübnan ile ilgili yeni bir raporuna göre Lübnan, insan hakları açısından feci sonuçlara yol açan ve nüfusun %80'inden fazlasını yoksulluğa sürükleyen ciddi bir ekonomik krizin dördüncü yılına girmiştir. Mülteciler, engelliler, çocuklar, yaşlılar, göçmen işçiler ve dezavantajlı kişiler dahil olmak üzere marjinal topluluklar bu krizden orantısız bir şekilde etkilenmiştir. Kriz, başta eğitim, güvenlik ve sağlık olmak üzere kamu hizmetlerinin sunumu üzerinde yıkıcı bir etkiye yol açmıştır.

Lübnan'ın yeni ulusal sağlık stratejisi olan Vizyon 2030, sağlık sistemini beş ana sütun kullanarak yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir. Bu hamlenin daha eşitlikçi, bütünleşik, hasta odaklı ve kaliteli sağlık hizmeti sağlamak için yapılması planlanmaktadır. Strateji, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile koordinasyon içinde, Avrupa Birliği'nin (AB) desteğiyle ve ülkedeki farklı sektörlerden 100 uzmanın katılımıyla belirlendi. Stratejinin ilk ayağı, bakanlığın iyi bir şekilde yönetilmesi ve sektördeki paydaşlarla bir ağ oluşturularak, ortaklığın sürdürülmesi yoluyla yönetişimi teşvik etmektedir.

Beyrut Limanının verilerine göre, bir önceki yılın Ocak ayında 39.249 olan konteyner sayısı Ocak 2023'te yıllık %3,3 artışla 40.555 konteynere ulaşmıştır. Buna paralel olarak, Ocak 2021 ile Ocak 2022 arasında %6,3'lük bir düşüşle, Ocak 2023'te limana gelen gemi sayısı 89 gemide kalmıştır.

Mercy Corps tarafından Lübnan krizinde son durum güncellemesi yayınlanmıştır. Rapor, LBP'nin değer kaybı ile yakıt fiyatlarının yeni zirvelere ulaştığını ve bunun hanehalkı harcamaları üzerinde, özellikle Hayatta Kalma Minimum Harcama Sepeti (SMEB), ulaşım ve jeneratör ücretleri gibi diğer hanehalkı maliyetleri açısından kalıcı bir etkisinin olacağını belirtmektedir. Artan ulaşım maliyetleri (LBP cinsinden), işçilerin işe gidip gelme, çocukların okula gitme ve hatta insani yardım aktörlerinin yardımdan yararlananlara ulaşmasını etkileyecektir. Yakıt fiyatındaki artışlar, insanların ısınma masraflarını karşılayabilme kabiliyetini de etkilemektedir.

Ernst & Young, 2022 yılı için Orta Doğu (dört ve beş yıldızlı oteller) ülkeleri üzerine en son Hotel Benchmark Anketini yayınladı ve Lübnan'ın konaklama sektörünün performansının, doluluk oranlarında, ortalama oda fiyatlarında ve oda hasılatlarında bir artış olduğunu gösterdi. Nitekim bu verilere göre başkentteki dört ve beş yıldızlı otellerin doluluk oranı 2022'de bir önceki yıla göre yüzde 7 artarak yüzde 42 iken yüzde 49'a ulaşmıştır.

Lübnan Poundu değer kaybetmeye devam ederken, sigorta primlerinin ödenmesi, üçüncü taraf sorumluluğu ve kapsamlı sigorta teminatı bazı vatandaşlar için çok pahalı hale gelmiştir. Sigorta Şirketleri Birliği'ne göre bu, Lübnan nüfusunun yaklaşık % 15'inin 2023'te arabalarının sigortasız kalmasına yol açmıştır.

Uluslararası Finans Enstitüsü'ne (IIF) göre, Lübnan'ın ekonomik ve mali durumu son derece kötü ve her geçen gün daha da kötüye gitmektedir. Lübnan ekonomisi, Uluslararası Para Fonu ve uluslararası toplum tarafından desteklenen kapsamlı bir ekonomik programın uygulanmasına kadar da bozulmaya devam edecektir. Siyasi tıkanıklık ve reform eksikliği nedeniyle, IIF tahminleri, reel GSYİH'nın 2022'de yüzde -6,5 oranında küçüldüğünü göstermektedir. IIF, 2023'te yüzde -7'lik bir daralma daha beklemektedir. IIF'ye göre ABD doları cinsinden GSYİH 2023'te yaklaşık 14,8 milyar ABD doları daha düşecektir. Bu rakam, 2019'daki seviyesinin üçte birine takabül etmektedir.

Lübnan'a gelen turist sayısı, 2021'e göre yavaşlarsa da 2022'de artmaya devam etmiştir. Lübnan Turizm Bakanlığı verilerine göre 2022'de Lübnan'a yıl boyunca 1.465.953 turist geldi. Bu rakam, 2021 yılında 889.953 idi. Önceki yıla göre %64,7'lik bir artış meydana gelmiştir.

2022 yılı sonu bankacılık istatistikleri raporu açıklandı. Lübnan mali krizinin başlangıcından bu yana, yani Ekim 2019 ile Aralık 2022 arasında kümülatif olarak döviz mevduatları 28 milyar ABD doları ve yabancı para kredileri de 28 milyar ABD doları azaldı. Bankaların döviz likiditesi ise 15,4 milyar ABD doları kümülatif ödemeler dengesi açığı kapsamında 4,2 milyar ABD doları geriledi.

Lübnan Merkez Bankası rakamlarına göre, 2021 yılı sonunda 2.609.012 olan banka ödeme kartı sayısı, 2022 Eylül ayı sonunda 2.440.862 karta düştü. 2022'nin ilk dokuz ayında 168,150 adet azaldı.

2022 yılı için açıklanan dış sektör rakamları, ithalattaki %39,7'lik artış nedeniyle ticaret açığının %59,5 arttığını, 2021 yılına göre ise ihracatın %10,1 azaldığını göstermektedir. Nitekim ithalat İki yıl içinde 13,6 milyar ABD dolarından 19,1 milyar ABD dolarına yükseldi. İhracat ise 3,9 milyar dolardan 3,5 milyar dolara geriledi. Bu da dış ticaret açığının 9,8 milyar dolardan 15,6 milyar dolara yükselmesine neden oldu. İthalattaki artışın kısmen küresel enflasyona, özellikle bu yıl önemli ölçüde artan petrol ve emtia fiyatlarına bağlı olduğunu, ancak aynı zamanda yurt içi özel talepte de bir miktar iyileşmeye işaret ettiğini belirtmekte fayda vardır.

Lübnan Temel Ekonomik Göstergeleri

Lübnan	2019	2020	2020/2019 Değişim (%)	2021	2022	2022/2021 Değişim (%)
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	52.3	41.1	-21.4%	38.2	36.1	-5.4%
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	-7.2	-21.4	197.2%	-7.0	-5.4	22.9%
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	8,985	5,600	-37.7%	4,136	3,892	-5.9%
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3.1	84.3	2619.4%	130	173	33.1%
İşgücü (Milyon)	1,846,971	1,728,323	-6.4%	1,719,282	1,715,372	-0.2%
İşsizlik Oranı (%)	6.6	13.30	72.7%	14.5	29.6	104.1%
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-11.5	-3.8	-67.0%	-4.80	-5.1	6.3%
İhracat (Milyar \$)	3.7	3.6	-2.7%	3.9	3.5	-10.26%
İthalat (Milyar \$)	19.2	11.3	-41.1%	13.6	19.1	40.44%

KAYNAKLAR:

<https://www.worldbank.org/en/country/lebanon/publication/lebanon-economic-monitor-fall-2022-time-for-an-equitable-banking-resolution>

<https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.IN?locations=LB>

<https://tradingeconomics.com/lebanon/unemployment-rate>

<https://www.bankaudigroup.com/group/audi-research>

<http://cas.gov.lb/>

Ülkede yaşanan politik ve ekonomik zorluklardan dolayı, Lübnan 2021 yılında yaklaşık 273 milyon ABD Doları yabancı yatırım çekmeyi başarmıştır (World Investment Report 2022, UNCTAD). Buna göre Lübnan bölgede (Batı Asya) yabancı sermayenin dağılımında dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Yıllara göre Doğrudan Yabancı Yatırımlar Girişi (Milyon ABD Doları)

	Doğrudan Yabancı Yatırım Miktarı
2017	2.522
2018	2.658
2019	1.361
2020	1.306
2021	273
2020-2021 Değ.	-79.1 %

Kaynak: UNCTAD - World Investment Report 2022

b. Lübnan'da İş Yapmak ve Şirket Kurulumunua İlişkin Mevzuat

(Kaynak: Dünya Bankası "Doing Business Rapor"u Ülke Bilgileri)

- Lübnan'da İş Yapma Kolaylığı

Bölge	: Orta Doğu ve Kuzey Afrika
Gelir Kategorisi	: Orta Üst Gelir
Nüfus	: 6,848,925 kişi
Kişi Başına Milli Gelir (ABD\$)	: 2.802 (2020)
İlgili Şehir	: Beyrut

İş Yapma Kolaylığı Sıralaması 2019	İş Yapma Kolaylığı Sıralaması 2020	Değişim
142	143	↓ 1

Konu	2019 Sıralaması	2020 Sıralaması	Değişim
İş Kurma	146	151	+5
İnşaat İznileri Alma	170	164	+6
Elektrik Bağlantısı	124	127	+3
Gayrimenkul Kaydı	105	110	+5
Kredi Alma	124	132	+8

Azınlık Yatırımcılarının Korunması	140	114	↑26
Vergi Ödemesi	113	116	↓3
Sınır Ötesi Ticaret	150	153	↓3
Sözleşme Uygulama	135	131	↓4
Tasfiye İşlemleri	151	151	Değişim yok

- **Şirket Kurulumu**

Gösterge 2020	Lübnan	Ortadoğu ve Kuzey Afrika	OECD Yüksek Gelir
İşlemler (adet)-Erkek	8	6,5	4,9
Süre (gün)-Erkek	15	19,7	9,2
Masraf (Kişi başına gelire oranı %)-E.	42.3	16,7	3,0
İşlemler (adet)-Kadın	8	7,1	4,9
Süre (gün)-Kadın	15	20,3	9,2
Masraf (Kişi başına gelire oranı %)-K.	42.3	16,7	3,0
Ödenmiş Minimum Sermayesi (Kişi başına gelire oranı %)	41,5	8,9	7,6

Lübnan'da bir iş kurmak için, 8 adet işlem ve 15 gün süre gerekmektedir. Maliyeti ise kişi başına gelirin %42.3'üdür. Ödenmiş minimum sermaye ise kişi başına gelirin %41,5'ini oluşturmaktadır.

- **Lübnan'ın Bölge İçindeki Durumu (2020) :**

Ülke	Sıralamadaki Yeri	Puan
Ürdün	120	84,5
Mısır	90	87,8
Bölge Ortalaması	-	84.0
Türkiye	77	88,8
S.Arabistan	38	93,17
LÜBNAN	151	78,2

Yabancı yatırımcılar, Lübnan'da bir şirket kurabilir, ortak yatırım yapabilir (joint venture) veya şube ve temsilcilik açabilirler. Yerli ve yabancı yatırımcılar ortak ulusal ticaret mevzuatına tabidirler ve eşit muamele görmektedirler.

- Lübnanda yeni bir firma kurulumu için bürokratik ve yasal olarak yapılması gerekenler ve süreler:

	İşlemler	Tamamlama Süresi	Maliyeti
1	Avukat Tutmak	1 gün	3.000.000 Lübnan Lirası Avukatlık ücreti+150.000 Lübnan Lirası vekalet harcı
2	Bankada sermaye yatırma işlemi	2 gün	ücretsiz
3	Şirket Sicil kaydı	2 gün	
4	Maliye Bakanlığına Bildirim	2 gün	ücretsiz
5	Sosyal Güvenlik kurumuna kayıt	1 gün	ücretsiz
6	Çalışma Bakanlığına bildirim (istihdam edilen işçi sayısının 15 kişiyi geçmesi durumunda ilgili mevzuat hükmü gereği)	1 gün	ücretsiz
7	KDV kaydı	7-10 gün	ücretsiz
8	Şirket mührü temin etme	1 gün	20.00-35.0 bnan Lirası

- Lübnan'da Şube, Temsilcilik ofisi veya Lübnan şirketi açmanın yöntem ve maliyetleri:

Lübnan'da faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar şube (branch) veya temsilcilik açabilmektedirler. Şubeler her türlü ekonomik faaliyette bulunma hakkına sahipken, temsilcilikler sadece ürün pazarlaması veya halkla ilişkiler gibi ticari olmayan alanlarda faaliyette bulunabilirler. Her iki tür için de Ekonomi ve Ticaret Bakanlığından faaliyet izni alınmak zorundadır.

Başvuruda istenilen belgeler:

- Şube/temsilcilik müdürü veya avukat tarafından imzalanmış başvuru yazısı.
- Ticaret Odası, Lübnan Büyükelçiliği ve Lübnan Dışişleri Bakanlığı tarafından tasdiklenmiş firma kuruluş anlaşması (articles of association). Yeminli tercüme bürosunda Arapçaya tercüme ettirilmeli ve Adalet Bakanlığında tasdik ettirilmelidir.
- Yönetim kurulu veya benzer bir organ tarafından alınan büro/temsilcilik açma ve müdür atamasına dair kararlar. Başvuru yazısında olduğu gibi 4 aşamalı tercümeli ve tasdikli olmalıdır.
- Lübnan'da yerleşik bir noterden alınmış imza yetkisi.

İlgili birimin başvuruyu 7 gün içinde inceleyerek uygun görüldüğünü bildirmesini müteakip 1.800.000 LL (yaklaşık 1.200\$) kayıt ücreti Maliye Bakanlığına yatırılır. Makbuzun bir örneğinin Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının Ticaret Departmanına verilmesini müteakip yetkililer, 10 gün içinde firmanın resmi gazetede yayınlanmasını sağlayacak belgeyi (notice) verir. İlanın Resmi Gazetede yayınlanmasına dair ücretin ödendiğini gösteren belgenin Ticaret Departmanına verilmesinden sonra orijinal belge (notice) firmaya teslim edilir.

Resmi gazetede yayın ücreti satır başına 5.000 LL'dır (yaklaşık 3,3 \$). Buna tercüme ve resmileştirme ücreti eklenir. Orijinal belgenin (notice) alınmasını müteakip şubenin Beyrut Ticaret Siciline işlenmesi gerekmektedir. Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına sunulan belgelerin tasdikli tercümesinin başvuru verilmemesi gerekmektedir. Ticari kaydın yapılması için talep edilen ücret 900.000 LL'dır (yaklaşık 600\$).Temsilcilik açabilmek için ticari kayıt yaptırmaya gerek yoktur.

c. Vergi Uygulamaları:

- Genel

Kurumlar Vergisi yıllık net kar üzerinden % 17 olup, petrol ve gaz şirketleri için oran %20'dir. Kâr payının dağıtımındaki vergi oranı (paranın transferi) ise % 10'dur. Ayrıca, anonim şirketler (yabancı şirket şubeleri dahil) 2.000.000 LL (1330\$) yıllık götürü toplam lisans vergisine tabiidirler (Annual lump sum license fee).

12 Mayıs 2004 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 29/04/2005 tarihli ve 5343 sayılı Kanunla onaylanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Lübnan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" 07/08/2006 tarihinde işlerlik kazanmıştır.

- **Vergi İdaresi** : Lübnan Maliye Bakanlığı, detaylı bilgi için ilgili bakanlık irtibat bilgisi;
<http://www.finance.gov.lb/en-us/Finance/IA/Pages/Lebanese-Competent-Authorities.aspx>

- Verginin Hesaplanması

Altyapı ihalesi kazanan firmaların proje süresi 6 aydan daha kısa ise, Lübnan'da ofis veya şube açma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu durumdaki bir firma mevzuat gereğince karlarının %17'si oranında vergi verirler. Kar oranı ise devlet tarafından ihale bedelinin %15'i (müşavirlik firmaları için % 50'si) olarak belirlenmiştir.

Proje süresinin 6 aydan daha uzun olması durumunda firmaların Lübnan'da şube açması gerekmekte ve vergilendirilmeleri normalde Lübnan'da sağlanan kazançlar üzerinden %17 oranında yapılmaktadır. Ancak, kamu sektörü için çalışan firmalarda kar marjı %10 olarak uygulanmaktadır.

Buna ilaveten, Lübnan'da şube açan bir firma, karı üzerinden % 10 oranında (distribution tax) kar dağıtım vergisine tabiidir.

Son olarak ise, binde 4'u sözleşme esnasında (sözleşmenin tebliğ tarihinden itibaren 5 iş günü içinde) ödenen, kalan binde 4'ü ise hakedişlerden kesilen toplam binde 8'lik damga vergisi uygulanmaktadır.

(Bu durumda, Lübnan'da altyapı ihalesi kazanıp şube açan bir firmanın ihale bedelinden ödeyeceği vergi oranı: %10 (kar marjı) * %17 (gelir vergisi – Profit tax) + [%10 (kar marjı) - %17 (gelir vergisi)] * %10 (Kar dağıtım vergisi - distribution tax) + %° 8 (damga vergisi) = %1,7 + %0,83 + % 0,08 = % 2,61 olmaktadır.)

Yıllık geliri 100 Milyon Lübnan Lirasını aşan firmaların KDV bildiriminde bulunması zorunluluğundan dolayı ihaleyi kazanan firma yaptığı alımlarda %11 KDV ödemekte ancak, iş bitiminde bunları geri alabilmektedir.

- Vergiden Muafiyet

Holding şirketleri, offshore şirketler, eğitim kurumları, hastaneler, kooperatif birlikleri, sendikalar, yerel hava ve deniz taşımacılığı şirketleri ve turistik kuruluşların karları kurumlar vergisinden muaftır. Ancak yıllık maktu bir meblağ ödenmektedir.

Offshore şirketlerin Lübnan'da yabancı çalışanlarının ücretinin % 30' u vergiden muaftır. Yabancı girişimciler sosyal güvenlik primini ülkesinde ödüyorlarsa Lübnanda bu primi ödemekten muaftırlar.

Yatırımcılar, Lübnan hükümetinin 32 ülke ile imzaladığı çifte vergilendirme anlaşmalarından yararlanabilirler.

d. Sosyal Güvenlik Uygulaması

26 Eylül 1963 gün ve 13955 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası'na göre Sosyal Sigorta Fonu tarafından hazırlanan ve aşağıda yer alan 15.07.2002 tarihli "Cari Katılım Tablosu"nun incelenmesinden de görüleceği üzere, Genel Kurum ve Kuruluşlar sütunu altında yer alan; Kıdem tazminatı kesintisi (maaşın % 8,5'i), aile yardımı (maaşın % 6'sı) ve sağlık (maaşın % 8'i işverence, % 3'ü işçi tarafından karşılanmak üzere toplam % 11) primlerinin hesaplanması sonucunda işveren payı % 22,5, işçi payı ise % 3'tür.

- Sosyal Güvenlik Ödemeleri

Bölüm	Oran	Oranın Uygulanacağı Maaş (LL) Tavan (27.12.2012 tarih ve 54 sayılı Lübnan Resmi Gazetesinde yayımlanan 9602 sayılı Kararname uyarınca)	Primler (LL)
Sağlık	% 11(% 3'ü çalışana ait)	2.500.000	225.000
Kıdem Tazminatı	% 8.5	Maaş tutarı	Maaşa göre
Aile Yardımı	% 6	1.500.000	90.000
TOPLAM %	% 25.5	Aylık Toplam	X.....LL
		Dönem Toplamı (3 aylık)	X*3

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Lübnan Yatırım Kalkınma Ajansı olan IDAL tarafından aşağıdaki sektörlerde yatırım projelerine mali ve mali olmayan bir dizi teşvik sunulmaktadır: Tarımsal Sanayi, Tarım, Sanayi, Turizm, Bilişim Teknolojileri, Teknoloji ve Telekomünikasyon ve Medya.

- Mütahhitlik Sektöründeki İş Fırsatları

Lübnan'da, kalkınma ve altyapı projeleri, Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR) tarafından hazırlanıp ihale edilmektedir. Bu tür projelere ilişkin haberler ve ihale duyuruları CDR'nin internet sitesinde yayınlanmaktadır.

<https://www.cdr.gov.lb/en-US/Procurment.aspx>

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

Lübnan'ın yatırım mevzuatı yeni işletmelerin kurulmasını kolaylaştırmayı, büyüme ve gelişmesini sağlamayı amaçlayan basit ve şeffaf bir mevzuattır. Son birkaç yıldır imzalanan ticaret ve yatırım anlaşmaları, Lübnan yatırım ortamını geliştirmiş, bölgesel ve küresel ekonomilere entegrasyonunu hızlandırmıştır. Lübnan yasaları uluslararası standartlara uygun olarak yerli ve yabancı yatırımcılar arasında ayırım gözetmeyen uygun bir platform sunmaktadır.

Lübnan'da Yatırım Mevzuatını içeren Kanunların isimleri ve İngilizce metinlerinin yer aldığı linkler aşağıda gösterilmektedir:

- **Yatırım Kanunu No.360:** <http://www.investinlebanon.gov.lb> (Investment Legislation)

2001 yılında yürürlüğe giren Yatırım Kanunu No.360 ile IDAL'ın Lübnan'da yatırıma ilişkin faaliyetleri düzenlemedeki rolü ve misyonu, yerli ve yabancı yatırımcılara teşvikler ve bir dizi iş destek hizmeti sağlamak şeklinde yasal bir çerçeveye kavuşturulmuştur.

- **Özelleştirme Kanunu No. 228:**

<http://77.42.251.205/Law.aspx?lawId=273709>

<https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC208457/>

- **Borçlar Kanunu (9 Mart tarihli, 1932)**

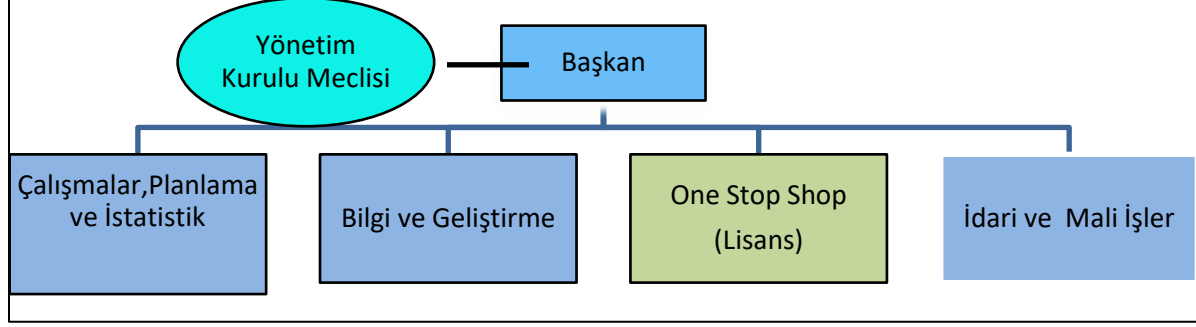
http://ar.jurispedia.org/index.php/%D9%81%D9%8A_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%AC%D8%A8%D8%A7%D8%AA

- **Para Aklama ile Mücadele Kanunu (Kanun No. 318)**

Kanun ile Merkez Bankası'nda bağımsız bir tüzel kişilik olarak kara para aklamayla mücadele için Özel Soruşturma Komisyonu kurulmuştur.

- **Lübnan Yatırım Kalkınma İdaresi - IDAL – (www.investinlebanon.gov.lb)**

IDAL Kurum Yapısı

IDAL;

- Projelerin kayıt ve lisanslamasını kolaylaştırmak,
- Yatırımcıları karar alma sürecinde ekonomik, mali ve ticari bilgi ile desteklemek,
- Yatırımcılara uygun ve potansiyel girişim ortakları bulmak,
- Büyüme potansiyeli olan sektörlerde yatırım fırsatları tanımlamak,
- Yatırım desteği sağlamak,
- Odaklandığı sektöre ve yatırım büyüklüğüne göre projelere Yatırım Projeleri ve Paket Sözleşmeler olmak üzere iki tip yatırım teşviği sağlanmaktadır.

IDAL 2001-2019 yılları arasında, 18 yılda destek sağladığı seksenden fazla sayıdaki yatırım projesinin sektörler itibariyle dağılımına bakıldığında en büyük payı turizm yatırımlarının (yüzde 31,5) aldığı görülmektedir. Diğer sektörler %25 Sanayi, Tarımsal Ürün İşleme %21, Teknoloji %8,5, BT %5,3, Tarım %4,8, Medya %2,5 ve Telekomunikasyon'dur (%1,5).

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

i) Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Yabancıların Gayri Menkul Edinmeleri Kanunu No. 296/2001 uyarınca Lübnan'da bir yabancı kişi 3000 m²'ye kadar gayrimenkul edinebilir. Ancak, 3000 m² üzeri için Bakanlar Kurulu Kararı alması gerekmektedir. Söz konusu Karar bir yıl sürelidir. Edinilecek arazi Lübnan'ın yüzölçümünün %3'ünü, Muhafazatın %3'ünü, Beyrut'un ise %10'nunu geçemez.

<http://www.investinlebanon.gov.lb> (Legal Framework for Ownership of Land in Lebanon)

ii) Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Lübnan'ın bu alandaki mevzuatı özel mülkiyeti koruyarak, Lübnanlı ve yabancı yatırımcılara eşit haklar sağlamaktadır.

- Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık: Lübnan'da şirket kuruluşunda hiç bir ayrımcılık gözetilmemektedir.
- Vergi Hukukunda Ayrımcılık: Yoktur.
- Yabancıların Serbest Dolaşımı: Yoktur.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Lübnan hükümeti tarafından büyüme vaat eden sektörler yatırım çekme stratejisinin bir parçası olarak yerli ve yabancı yatırımcılara çeşitli teşvikler sağlanmaktadır. Bu çerçevede ilgili bakanlıklar ve devlet kurumları tarafından kuruluş ve işletme aşamalarında şirketleri desteklemek için bir dizi muafiyet ve vergi ertelemeleri sunulmaktadır.

Uygulamalar hakkında daha fazla bilgi <http://www.investinlebanon.gov.lb> web sitesinde yer almaktadır. https://investinlebanon.gov.lb/en/doing_business/investment_incentives/incentives_granted_by_idal

Özet olarak yukarıda tanıtılan IDAL 360 sayılı Kanun uyarınca aşağıdaki sektörlerde yatırım projelerine mali ve mali olmayan bir dizi teşvik sunulmaktadır; Tarım, Tarımsal Sanayi, Sanayi, Turizm, Bilişim Teknolojileri, Teknoloji ve Telekomünikasyon ve Medya.

Anılan teşvikler iki başlık altında toplanmıştır:

1.Bölgesel Yatırım Projesi (IPZ): Bu plan daha çok küçük ve orta ölçekli projelere yöneliktir. Sosyoekonomik zorlukları olan bölgelerde bulunan projelere en yüksek desteği sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Yatırım projesinin uygunluğunu belirlemek için kullanılan kriterler şunlardır:

- Projenin coğrafi konumu,
- Projenin yatırım büyüklüğü (sermaye yatırımı),
- Projenin sektörü.

Bu program aracılığıyla, bir yatırımcı ağırlıklı olarak aşağıdaki teşvikleri alır:

- 10 yıl % 100'e kadar kurumlar vergisinden muafiyet.
- 10 yıl % 100'e kadar proje temettü vergisinden muafiyet.
- Tüm kategorilerde çalışma izinlerinin hemen çıkartılması.

2.Paket Sözleşme (PDC): Bu teşvikler çoğunlukla istihdam üzerinde yüksek bir etkiye sahip büyük ölçekli projeler için tasarlanmıştır.

Bu yatırım projesinin bu tip uygunluğunu belirlemek için kullanılan kriterler şunlardır:

- Projenin yatırım büyüklüğü (sermaye yatırımı),
- Yaratılan iş sayısı,
- Projenin sektörü.

Bu program aracılığıyla, bir yatırımcı ağırlıklı olarak aşağıdaki teşvikleri alır:

- 10 yıl kurumlar vergisinden % 100 Muafiyet.
- 10 yıl kadar proje temettülerinden % 100 Muafiyet.
- Arazi Kayıt Ücretlerinden % 100 Muafiyet.
- Çalışma ve İkamet izinleri Ücretlerinden % 50 indirim.
- İnşaat İzinleri Ücretlerinde % 50 indirim.
- Tüm kategorilerde çalışma izninin hemen çıkartılması.

C. LÜBNAN'DAKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

Ülkemizden Karadeniz Holding, Lübnan Enerji ve Su Bakanlığı ile imzaladığı sözleşme çerçevesinde enerji üretiminden pay almıştır. Firma, Fatmagül Sultan ve Orhan Bey (toplam 370 MW kapasiteli 2 adet Yüzer santral) vasıtasıyla 2016 yılından 2021 yılına kadar elektrik enerjisi üretimine devam etmiştir. Son olarak 30/9/2021 tarihine kadar uzatılan sözleşmelerin toplamı 1 Milyar ABD Dolarını aşmış olacaktır (390+340+425 milyon dolarlık 3 sözleşme). Firmanın sözleşmesi Eylül 2021 itibariyle sona ermiş ve Lübnan'dan ayrılmıştır.

Bunun dışında Türk müteahhitlik ve müşavirlik firmalarınca ülkede bu güne kadar yapılan ve yapılmakta olan faaliyetlere ilişkin tablo aşağıdadır. Tüm projelerin toplam maliyeti yaklaşık olarak 732,4 milyon dolar seviyesindedir.

Bitmiş Projeler:

Şirket Adı	Proje	İşveren	Değer Milyon \$	Proje Süresi	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
STFA Enerji Telekom. San. ve Tic. A.Ş.	Yüksek Gerilim Enerji Yerüstü Nakil Hatları	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	20,6	18 Ay	08.03.1997	15 .12.1999
STFA Deniz İnşaatı İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Sayda Sahil Şeridi Atık Su Projesinin Denize Boşaltım İnşası	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	10,3	12 Ay	04.04.2003	12.08.2004
Özgül Enerji Tahhüt Tic. Ve San. A.Ş.	400kV Havai Enerji Nakil Hattı İnşası	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	5,9	10 Ay	11.09. 2002	06.10.2005
Kutay Grup İnş. Mek. Tes. San. Tic. Ltd. Şti.	Türk Trauma ve Rehabilitasyon Merkezi Yapım İş	TİKA / Türkiye	10	15 Ay	01.06. 2009	2011
Miteng Mühendislik Bilgisayar Danışmanlık Ticaret A.Ş.	66 Kv Overhead Transmission Line	Dyar Trading and Contracting	0,6	15 Ay	10.03.2015	27.06.2016
DVK-LİMAK Adi Ortaklığı	Beyrut Amerikan Büyükelçiliği İnşası- Birinci Faz	ABD Büyükelçiliği	8,2	15 Ay	25.01.2017	14.04.2018
DVK İnşaat Turizm Mühendislik San. ve Dış Tic. A.Ş.	Beyrut Amerikan Büyükelçiliği İnşası- Birinci Faz	ABD Büyükelçiliği	8,3	13 Ay	25.03.2017	14.04.2018
Şükrü Uzun İnşaat Mühendisli- Mütahhit	Lübnan Üniversitesi Kampüsü-Kuzey Lübnan	53,2	15.12.2009	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	21.12.2013	2019

Devam Eden Projeler:

Şirket Adı	Proje	Değer (milyon \$)	Sözleşme tarihi	İşveren	Öngörülen Bitirme Tarihi
Veziroğlu Müh. San. İnş. ve Tic. A.Ş. % 45, Güriş İnşaat A.Ş. %5 payla (Kharafi Group /Kuveyt - Güriş İnşaat - Veziroğlu Mühendislik Adı Ortaklığı)	CONVEYOR 800 (Sulama - Tunel - Kanal Projesi Faz I ve II)	330	17.01.2012	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	31.12.2018
Ramco - Altaş Temizlik JV	Temizlik / Katı ve Evsel Atık Toplama (Lot 1 / Metn-Keserwan)	86		Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	Devam ediyor
Nurol İnşaat - Özeltin İnşaat	Water Supply Augmentation Project- Construction Of Bisri Dam Yapım işi ihalesi	192,4	2018	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	Projenin finansmanı Dünya Bankası tarafından iptal edilmiştir. Yeni fon bulunana kadar proje ertelenmiştir.
Su Yapı-Temel Su	Bisri Barajı Müşavirlik Hizmetleri	16,8	2019	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	Projenin finansmanı Dünya Bankası tarafından iptal edilmiştir. Yeni fon bulunana kadar proje ertelenmiştir.

Türk müteahhitlik firmaları Lübnan'da açılan ihalelere düzenli olarak başvuru yapmaktadırlar.

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Bugüne kadar konuyla ilgili olarak yatırımcılarımızdan Müşavirliğimize intikal eden herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

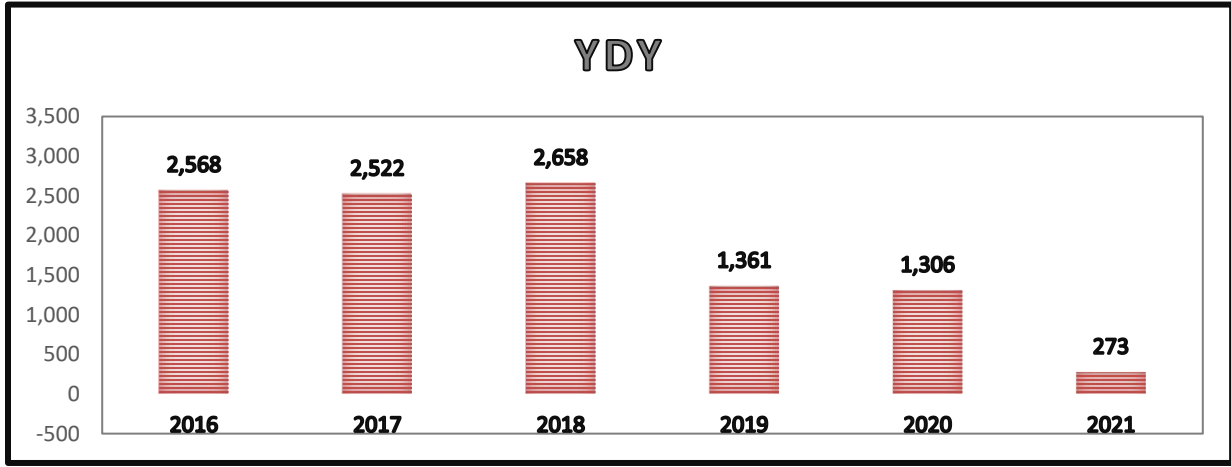
D. LÜBNAN'DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI

Lübnan'da 360 sayılı Yatırım Geliştirme Kanunu 16 Ağustos 2001'de yürürlüğe girmiştir. Bahsekonu Kanun ile yatırımlara vergi istisnası, çalışma izni, birtakım ücret indirimleri sağlanmakla birlikte, enerji, toprak ve işgücü maliyetlerinin yüksek olması ve pek çok ülke ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış olması nedeniyle sanayi yatırımları için Lübnan uygun bir tercih olarak görülmemektedir. Ancak, Lübnan'ın Ortadoğu'nun en önemli turizm merkezlerinden biri olması dolayısıyla ülkedeki turizm yatırımlarında artış potansiyeli bulunmaktadır. Lübnan'da yapılacak yatırımlara bölgeler itibarıyla değişik teşvikler verilmektedir (Yatırım Kurumu-<http://investinlebanon.gov.lb/>).

Bununla birlikte; ülkedeki ticari projeler ve konut yatırımları için sağlanan fonların büyük bir kısmı yurtdışında yaşayan Lübnanlı vatandaşlardan ve Körfez Arap ülkelerinden sağlanmış ve bu fonların bir kısmı lüks konut inşaatlarında kullanılmıştır.

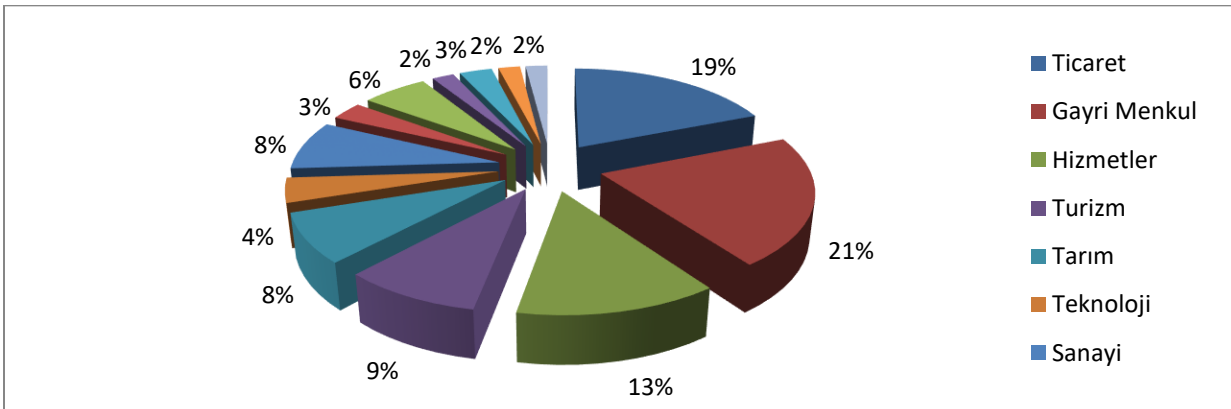
Lübnan’da müteahhitlik (alt ve üstyapı), enerji (elektrik, petrol ve gaz) ve turizm sektörü yabancı yatırım bekleyen alanlardır. Dünya Bankası verilerine göre, ülkeye gelen doğrudan yabancı sermaye yatırımı 2015 yılında 2,1 milyar dolar iken, 2016 ve 2017 yıllarında 2,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Lübnan’daki bankacılık sektörünün gelişmiş olması ve gizlilik ilkesi ile kaliteli eğitim sistemi ve medeni iş ortamı ülkeye yabancı sermaye girişini olumlu etkilemiştir. Bununla birlikte, 2019 yılında başlayan ekonomik krizle birlikte gelen yabancı sermaye miktarı ve banka mevduatlarında da önemli oranda düşüş olmuştur.

Yıllara göre Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: 2022 UNCTAD World Investment Report

Doğrudan Yabancı Yatırımın Sektörel Dağılımı (Yıllık 2020)

Yabancı yatırımların çoğunluğu ticaret, gayrimenkul ve hizmetler alanlarına yönelmiştir.

D. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. Faydalı Linkler:

Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı	http://www.mpt.gov.lb
Çevre Bakanlığı	http://www.moe.gov.lb/
Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı	http://www.economy.gov.lb
Enerji ve Su Bakanlığı	http://www.energyandwater.gov.lb
Çalışma Bakanlığı	http://www.labor.gov.lb
Kalkınma ve İmar Konseyi	http://www.cdr.gov.lb
Lübnan Yatırım Kalkınma Kuruluşu	http://www.investinlebanon.gov.lb
Lübnan Müteahhitler Birliği	http://lcsyndicate.com.lb
Lübnan Elektrik Şirketi	http://www.edl.gov.lb
Özelleştirme ve PPP Yüksek Komisyonu	www.hcp.gov.lb
Gümrükler Genel Müdürlüğü	www.customs.gov.lb
Kamu Kurum ve Kuruluşları	www.dawlati.gov.lb

2. Ulaşılabilecek Hukuki ve Mali Danışmalık Şirket ve Büroları

LAW FIRM	AREAS OF EXPERTISE
BECHARA & ZAATAR LAW FIRM www.becharalaw.com e-mail: blawoffice@dm.net.lb Tel: (961-5) 459849 – 457135 Fax: (961-5) 457135 Senior Partner: Lawyer Fawzi BECHARA Partners: Lawyer Joyce BECHARA Lawyer Marianne BECHARA Mobile: +961 3 272017 – +961 3 744017	Commercial Law, Civil Law, Transport Real Estate, Representation , Offshore, Arbitration, Banking, Business, Criminal, Corporate, Family, Finance, Taxation, Industry, Insurance, Intellectual Property, Trademark Registration. Building & Construction.
BAZ & ASSOCIATES e-mail: baztarek@gmail.com Tel/fax: +961 5 920875 Lawyer Tarek BAZ Mobile: +961 3 752601	Business , corporate , commercial, Criminal, intellectual property, real estate , construction , Banking laws, Transport, Trademark Registration Civil Law, International trade
JOSEPH KAREH & ASSOCIATES www.jokarehlawfirm.com Akl Building- St Rock street- Hazmieh. Beirut - Lebanon P.O.Box: 45 41 Hazmieh - Lebanon Tel/ Fax: + 961 5 454600 Mobile : + 961 3 777406 e-mail: jk@jokarehlawfirm.com Senior Partner: Lawyer Joseph Kareh Mobile : + 961 3 777406 İngilizce ve Fransızca bilmektedir	Business , corporate , commercial, maritime, shipping , transport, insurance, arbitration (J K was appointed by Lebanese courts as an arbitrator in many commercial cases), intellectual property, real estate construction , criminal and Banking laws, handles international and local companies from different Sectors: shipping, forwarding, trade insurance, and telecommunication

BY LAW ATTORNEYS AND LEGAL CONSULTANTS	Corporate and business law, litigation,
Dbayeh Zaidant Bldg. 4th Floor	intellectual property, labor & employment,
Metn / LEBANON	licensing & franchising, banking and
Tel: (961-4) 543770	Finance, real estate, construction,
Fax: (961-1) 384880	tender law, commercial and tax law.
e-mail: ghabib@by-law.com	
Founding Attorney: Mrs. Greta Habib FAYAD	
BAROUDI & ASSOCIATES	Corporate, Business, Finance,
Sami El Solh Str. U.C.I.C. Bldg.	Transport, Maritime, Insurance,
Beirut / LEBANON	Commercial, Banking, Litigation
Tel : (961-1) 388745 / 9 – 396973 / 4	Arbitration, Taxation
Fax: (961-1) 396975 – 381104	
e-mail: sjbar@dm.net.lb	
P.O.Box: 11-7236	
Senior Partner: Lawyer Samir BAROUDI	
MOGHAIZEL LAW OFFICES	Agency and Distributorships,
154, Gebran Tueni Square, SNA Bldg.	Arbitration, Aviation, Maritime
Achrafieh - Beirut / LEBANON	Transportation, Banking, Finance,
Tel : (961-1) 333753 – 201354	Business, Commercial, Insurance,
Fax: (961-1) 201354 – 333751	Bankruptcy, Litigation, Leasing,
e-mail: mlo@mlof.com	Construction, Real Estate,
http://www.mlof.com	Franchising, Communications,
P.O.Box: 16-6742	Corporate Law, Environmental Law
Senior Partner: Mr. Fadi MOGHAIZEL	Education Law, Consumer Law
	Entertainment and Arts, Securities,
	Intellectual Property, Immigration,
	Labor and Employment, civil rights
SIOUFI LAW OFFICE	International Private Law, Mergers
Badaro Str. - Beirut / LEBANON	and Acquisitions, Arbitration,
Tel : (961-1) 383311 – 384673	Real Estate, Banking, Tax Law
Fax: (961-1) 399462	Labor Law.
e-mail: msioufi@inco.com.lb	
P.O.Box: 116-2064	
Senior Partner: Mr. Marcel G. SIOUFI	
TAKLA, TRAD & DAOUK LAW FIRM	Civil and Administrative
510, Fransabank Center – Hamra Street	Arbitration, Banking, Business,
Beirut / LEBANON	Commercial, Construction, Estate
Tel: (961-1) 3426301 – 350730 – 345339 – 344987	Corporate, Family, Finance, Tax,
Fax: (961-1) 347031 – 346862	Industry, Insurance, Intellectual
e-mail: talaw@inco.net.lb	Property, International Arbitration
Senior Partner: Mr. Youssef TAKLA	And Litigation, International Law,
	International Business Transactions
	Franchising, Joint-Ventures and
	Licensing, Labor, Communication,
	Mergers and Acquisitions, Oil